

• Wehrâ leekami wahrdi.

1) Kam farwâ eeleijnâ puſkites ſeed, taſ lai ne kaſpj uſ ta kalna augſtumeem.

2) Kaſ ſawa tuwaka iſtens mihtotajſ irr, taſ gaſda zittu zilweku wahrduſ un darbuſ drihſaſ winneem par labbu, kâ par kaunu greest.

3) Meſh gan warram par kaunu nemt, kad zitti muſſ nepareifi darra, bet muſſ arri peenahkaſſ peedoht; jo weenu kaunu, atreebeju ſirdi aſohtê neſt, ne kaſhjaſ muſſ zilwekeem, kurru dſihwiſaſ-laikſ tiſ iſhſ irr.

4) Diwaſ leetaſ darra muſſ Deewam lihdſigſuſ: pateefiba un zilweku mihleſtiba.

P. M.

• Kaſdaſ ſinnaſ pahr kalna-allahm.

(ſkatteſ Nr. 25.)

Zai gaddâ 1735 Schweizeru ſemmê atradde kaſdaſ awju-ganſ eelſch kalna weenu allu, kurra tappe atrastu dahrgi almini, ko Wahzeefſchi ſauz Kriſtall. — Weenâ deenâ ſawaſ awiſ gannidamſ eeraudſija taſ kalnâ zaur ſemmes plihſumu, zaur kurru eeſpihdeja ſauleſ-ſtarri, brihnum ſkaidru ſpihdumu. Gribbedamſ ſinnaht, kaſ taſ irr par ſpihdumu, ſahke rakſt ar ſawu ganna-ſpeeki; tam ruſſinoht iſdewahſ atlaust leelu ſemmes gabbalu, kâ warreja patſ eelihſt zaur ſcho zaurumu. Gelihdiſ atradde taſ ehrtu allu, kaſ bija pilna ar ſchahdeem kriſtall-alkmineem, kaſ tohp pirkti par dahrgu naudu. Zulihſt gan ſchiſ awju-ganſ ne nopratte ſawaſ atrastaſ mantas wehrtibu, un tadeht pahrdewe eeſahkumâ par lehtu naudu. Bet kad nu ſahke jo beefaki kuptſchoteſ ar ſawu baggatu mantu, tad jau daſcheem nahze brih-

numſ, kur tahdu nemmoht? un ſahke to uſ-paſſeht. Kad nu ne warreja aiſſlehtgſ ſawaſ allas zaurumu, tad winna manta no zitteem tappe drihſ uſmelleta un atrasta. Wiſſi tee kriſtall-alkmini koſhpa tappe rehlinati uſ 275 birkawahm; un winnu wehrtiba nauda (pehzu muſſu naudaſ) 27,000 ſudraba rubekeem. Bet leelaiſ wairumſ no teem ſebbaſu tappiſ pahrdohſ eelſch dubbultaſ wehrtibaſ ne kâ papreeſch tohſ rehlinajuſchi. Zur effoht atrasti zitti gabbali kâ leeli pihlari no kriſtall-alkmineem, kad weenſ no teem ſwehriſ 22 birkawaſ un ohtriſ lihdſ 17 birkawahm. Dee bijuſchi ittin tihri un beſ ne weenaſ wainaſ. Taggad ſchi alla, kaſ irr 20 aſſiſ dſikka un 3 aſſiſ platta, effoht aiſſlehtgta, un ſtahwoht appaſſch augſtajaſ waldiſchanaſ uſpaſſeſchanaſ. Lai arri ſchi tappuſe no eeſahkuma lohti aplaupita, tad tomehr iſdohdoht ir taggad wehl daudſ mantas. Sebbaku wehl tai paſchâ kalnâ atrastaſ zittaſ allas ar tahdeem alkmineem, kur taggad mahjajoht kalna-razzeji.

Eelſch Amerikaſ effoht weena brihniſchliga alla, kurra irr eelſch leelaſkunga Warren walſiſ. Kaſdaſ reiſeneekſ, kaſ ſcho allu apmeklejiſ un redſejiſ ar ſawahm azzim, taſ rakſta pahr ſcho allu no 16to April 1816, un ſtahſta leeluſ brihnumuſ ar ſcheem wahrdeem:

Puſkſten 8 no rihta gaſju eſ ar diweem wiſweem, kam jau ſchi alla bij paſiſtama; meſh neh-mam lihdſ kompaſſi (magnetes addata kaſ rahda ſeemeta puſſi) un arri biſchliht zetta-barribu. Papreeſch gaſjam zaur weenu gangi arween uſ leiju ween kaſdaſ 120 pehdaſ tahtumâ, un bijam appaſſch ſemmes nahkuſchi 40 pehdaſ dſikumâ, kur atraddam brangu ſkaidru awotu. Zaur ſcho gangi nahjam weenâ allâ, kaſ 40

lihds 50 pehdas augsta un 30 pehdas platta. S'chi alla, kas steepjahs us kahdahm 80 af-fihm garrumâ, us 10 pehdahm plattumâ un 5 pehdahm augstumâ; bet drihs fahk ta atkal plestees, un issteepjahs us 2400 foh-teem, kur tad nahk salpeteres-bedres, kurrâ weeta wiina irr 30 lihds 40 pehdahm platta un 20 pehdas augsta. No s'chih weetas tahlaflu, lihds zittu weetu, kur atkal irr sal-peetera-bedres, kas irr 4800 fohflu no ta peeminnetâ awota, plefchahs s'chi alla us 40 pehdahm plattumâ un lihds 60 pehdahm augstumâ. Kattrâ feena no s'chih allahm irr gan drihs ittin stahwa, un tas plahns (flohns) zeets un gludns. No tahs ohtras salpeetera-bedres eet gangis 2400 fohflus us wakkara puffi, kas irr augsts un plats, us weenu leelu allu, kurrâ wairak kâ juhds tahlumâ no eefchanas weetas. S'chi isturr wairak kâ 8 puhra-weetas semmes un irr no 100 pehdahm augsta. No s'chih allas iseet 5 gangi, kas irr no 60 lihds 100 pehdahm platti un 40 lihds 80 pehdahm augsti. Tahs feenas irr gludde-nas no kalku afmina, kas irr 40 lihds 80 pehdahm augstumâ ittin stahwas, eekam eefah-fahs welwe.

Nirmais gangis, kurrâ mehs eegahjam, kas steepjahs prett deenas-widdus puffi, gahjam 4800 fohflus. S'cho pamettam un usnehmam zittu gangi, kurrâ atkal wairak kâ 4800 foh-flus gahjam un kirsch papreefch steepjahs prett rihteem, pehz sagreesahs prett seemeli. Lih-kumu lihumeem staigadami isnahzam beidsot atkal us platto allu, no kurras bijam isgahju-s'chi, un bijam wairak gahjuschi kâ wesselu juhdsi. Tad kahdu brihdi nosehdamees atduf-fetees, nopuzzejam sawas lampas un uskoh-dam no muhfu lihds nemtas barribas, kâ warretu staigaht tahlaflu. Tad nahzam zaur weenu gangi, kas steepjahs prett seemeli, zittâ plafchâ allâ, kas bija 200 pehdas augsta, un no kurras isgahje diwi gangi. Pa weenu no s'cheem eedami isgahjam us treschu allu, kas tikkai 100 pehdas bij platta un 50 pehdas augsta. 30 pehdas augstumâ istezeje no wee-

nas feenas flaidra uhdens straume, kas nokritte us fadruppuscheem afmineem un tur pat pas-sudde. No s'cheenes greefamees atpakkat un usnehmam weenu schauru gangi, zaur kurrâ kahpam prett kalnu 180 pehdas augstumâ, un eenahzam zettortâ allâ, kas til pat leela bij, kâ ta ohtra alla. S'chi irr kahdas 5 werstes tahlu no leelas allas, un lihds pufs ohtras juhdses tahlu no ta peeminnetâ awota. S'che rohnahs pulks fadruppuschu kalku-afminu un salpeetera-semmes.

(Turplikkam beigums.)

• Lauwa un sakkis.

Ur lauwa sakkis satikkahs.
Kâ draugs wansch ar to safweizahs,
Un wajaja: „Woi tees tas tâ,
Kâ meschâ no Zums daufina:
Zums effoht bail, kad gailis dseeb,
Kâ ne sinneet, kur behgt un sfreet?“ —

„Tees gan!“ — tâ lauwa atteiza; —
„Pee leeleem swehreem gaddahs tâ,
Kâ baid' tohs dasch, kas neeks un mass.
Tâ elewants, — kahds milsis tas! —
Tâk firds kâ zahlam trihz un pufft,
Kâd dsird wansch to, kâ zuhka ruft.“ —

„Ah!“ — sakkis sauza, — „tas irr tees!
Nu sinnu, kapehz baidamees
Mehs tâ, kad sunni dsenn un rej,
Kâ dasch us galwu krisdams frej.
Tas eedsimts weltigs eeraddums,
Kâ jabihstahs no tahda mums.“ —

Tâ gribbejs sakkihis, nejehdinsch
Tê rahditees, kahds makrigs wansch,
Un leeleem swehreem lihdsigs buht. —
Tâ pat dasch zilweks ne sajuht,
Zil mass wansch sawa buhschana;
Tâk sew pee leeleem lihdsina.

E. Dunsberg.

• Sehnam par peemianu.

„Behrni!“ — tâ runnaja tehws, kad waj' dseja tahli
ais juhras
Braukt us sweschumu tam; — „Zuhš redseet s'cho koh-
zinu masu

Kas man rohkâ. Lai mehs to eestabdam kohpâ schi dohbê.
 Kad juhs dahrsâ tad nahtset, un redseset kohschi to
 augam,
 Gars lai pajekahs jumâ tad us tahlumu — peeminneht
 manni
 Juhfu mihligu tehvu. Un pirmâ trihs reises tas seedehs,
 Zerreu pahraht atkal pee jumâ, — ja Deewâ tik to
 wehlehs.“ —

Tâ nu runnaja tehws; un fshupstidamâ mihli tohs
 behrnus,
 Wiâbrauja prohjam. Un kohzinsch tai pirmajâ gaddâ
 jau prifchi
 Auga un seedeja teem; bet tehwan, kas brauja pa juhru,
 Bahrgs gaisf fâzehlahs prett', un warrena wehtra to
 fuggi
 Mehtaja wilnâs kâ paija; un stary flintâs-raggeem to
 beidsot
 Satreeze druffâs; un tehws arr' tappa no wilacem
 tur apraktâ.

Uf, kad to dabbuja dsirdeht tee behrni, tad affarahm
 gauscham
 Raudaja flannigi tee; — wisewairak, kad kohzinam fabka
 Dumpuri spraght un plaukt, un seedini rastees pa lap-
 pahm.
 „Tehws!“ — tâ nopuhtahs tee, tam kohzinam
 sehfdami apkahrt, —
 „Tehws! Tu muhscham wairs schein muhs ne-apkampsf
 kâ behrnus!
 Neds mehs dabbusim wairs Tew peekertees mihli kâ
 tehwan!
 Tak mehs ne gribbam Tew ne muhscham no prahtra
 schê isloist!
 Nê! — ne muhscham nê! To fohlamêes appatsch
 schi kohla!“ —

Raubadameem tik gausch', kahds wirs, kas teh-
 wan bij draugs labs
 Klahr teem peenahza tur, tohs meerinadamâ tâ laipni:
 „Behrnini! taggad schis kohs, kaut jauti un mihligi
 seed winsch .
 Ne seed jumâ wairs scheinan par preeku; bet tiklai par
 fsumjahm:
 Winsch jumâ atminn, ka tehws, tas miklais no wil-
 nem irr aprihts;
 Tadehl laujeet to idrakt, un eestabdiht zittur, fur tas jumâ
 Ne buhtu azpreckschâ wairs, tad jumâ schihs fsummi-
 bas justu.“ —
 „Nê, nê!“ — sauza tee behrni, kâ weenâ balsi; —
 „ne muhscham
 To mehs ne warram laut! Lai aug tas kohzinsch,
 fur stahdihts!

Preekâ ja arr' ne seed mums us ta wairs, bet affa-
 ras — fahpes,
 Ta tak sinnam to mehs: tahs mihlibas affaras karstas
 Kas mums nobirst tê, — un fahpes, ko behrniga
 firâs juht
 Scheit pehz mihliga tehwa. — Tas kohzinsch lai pa-
 leek — lai paleek!“ —
 E. Dunsberg.

Teefas fludbinaschanas.

No Baldohnes Krohna pagasta teefas tohp ta nomir-
 ruscha Brambergesmuishas Renzelu-mahju fainneeka
 Zehkaba meita, ar wahrdu Lihse Putnia, kurras mah-
 jaeweeta jaw fenn nei schai pagasta teefai, nei arri
 winnas raddeem irr sinnama, — zaur scho usaizinata,
 gadda un deenas starypâ no appatschrafftitas deenas pee
 schihs pagasta teefas peeteiktees un famu teefu no tahs
 atstahras mantas winnas wirsfeeminnetâ nomirru-
 scha tehwa, kas istaisa 15 rubl. 61 kop. f., prettim
 nemt; zittadi, ja winna ne buhs peeteikusees, ar win-
 nas mantas teefu pehz likkumeem darrihs. Baldohnê,
 tai 16tâ Juhni 1650. 2

(L. S.) Pagasta wezzakajs J. Stuhrit.
 (Nr. 268.) Teefas fshriweris W. Helms.

No Krohna Pehrkonawas pagasta teefas tohp wiffi
 pee Pehrkonawas pagasta pederrigi lohzeffi, kas taggad
 zittur usturrahâ, zaur scho usaizinati, deht winnu pee-
 rakstischanas pee gtas rewifiones, ar no teefas apstipri-
 natahm sibmehm wisewehtak lihds 10to Juhli f. g. schein
 peeteiktees un famus pamilijas-lohzeffus usdoht. Krohna
 Pehrkonawas pagasta teefa, tai 8tâ Juhni 1850. 3
 (Nr. 266.) Pagasta wezz. Puffe Jannis.
 Müller, teefas fshriweris.

Wiffi tee, kam kahdas taisnas prassifichanas buhtu
 pee ta no mahjahm islikta Krohna Aurumuishas fain-
 neeka Janna Dimsa no Lihlenu mahjahm, par ka
 mantu parradu deht konkurse spreesa, tohp zaur scho
 usaizinati, lihds 12to August f. g. famas prassifichanas
 un peerahdischanas peenest un peeminnetâ terminâ fa-
 nahst; jo wehtak neweenu wairs ne klausihâ. To buhs
 wehra likt! Krohna Aurumuishas pagasta teefa, tai
 10tâ Juhni 1850. I

(L. S.) Peesehbetajis J. Weifs.
 (Nr. 500.) Teef. fshriw. Berg.

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Majesteetes,
 ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Walsts 10. 10. 10.,
 tohp no Krohna Prawinges pagasta teefas zaur scho

wissi pee tahm Krohna muischahm Prawinges, Slampes, Dshcheleijes, Tammes, Rahwes un Wihnschenkes peederrigi, ahrpufsch schi teefas aprinka dshwodami scho pagastu lohzecki, no wihrischku un seewischku kahrtas, usaizinati, dehl wiannu peerakstischanas pee gtas walstsdwehselu-rewisiones, lihds 10to Jubli f. g., ar no teefas apstiprinatahm parahdischanahm par sawu pamilijas-skaitli, paschi sचेit peeteiktees; ar to pamahzishanu, ka wissus kas lihds tam peeminnetam terminam ne buhs peetekufshees, ka sudduschus usskattih, no rewisiones-rukka dshchih, un kad tohs pehzak usees pehz likkumeem zeeti strahpehs. Krohna Slampesmuischâ, tai 1mâ Juhni 1850. I

(L. S.) Krich Lehrum, pag. wezz.
(Nr. 502.) Pag. teef. f.rihw. Neumann.

No Krohna Luttrinu pagasta teefas tohp wissi pee tahm pee schih, teefas peederrigahm Krohna muischahm peerakstii un zittos pagastos usturredamees pagasta lohzecki zaur scho usaizinati, bes kaweschanas dehl wiannu peerakstischanas pee tabs taggadejas gtas rewisiones, un wisswehlat lihds 1mo August f. g. paschi ar no teefahm apstiprinatahm simehm par sawu pamilijas-skaitli pee schih, pagasta teefas peeteiktees un par sawu peerakstischanu no schih, teefas simehm pretti nemt, zittadi wiannus ka sudduschus usskattih, un no schi pagasta rewisiones-rukka dshchih, un pehzak pee wiannu isklauschanas pehz likkumeem strahpehs. Zeklat tohp arri wissas palizejas-teefas un laudis, kur wianni taggad usturrah, luhgti, teem turpma ne kahda wihse mahjas weetu doht, ja wianni par sawu peerakstischanu no schih, pagasta teefas ne warr simehm usrahdiht. Krohna Luttrinu pagasta teefa, tai 9ta Juhni 1850. I

(L. S.) +++ Weeschdetajs Ans Wezzballohd.
(Nr. 398.) U. Schnee, pag. teef. f.rihw.

No Medsesmuischas pagasta teefas tohp wissi pee Medsesmuischas peederrigi pagasta lohzecki, no wihrischku un seewischku kahrtas, zaur scho usaizinati, wisswehlat lihds 15to Jubli f. g. dehl wiannu peerakstischanas pee gtas rewisiones, ar simehm par sawu pamilijas-skaitli no tahm teefahm, appalsch kurrahm wianni taggad usturrah, sचेit peeteiktees. Pehz schi termina tohs, kas ne buhs peetekufshees, ka sudduschus usskattih, un no rewisiones rulleem dshchih, un ja wiannus pehz kur atraddih, pehz likkumeem strahpehs. Medsesmuischas pagasta teefa, tai 2tra Juhni 1850. I

(Nr. 73.) Laurin Kahl, pag. wezz.
Bolduan, teefas f.rihweris.

No Embuttes pilk pagasta teefas tohp wissi pee Embuttes pilk pagasta peerakstii zilweli zaur scho us: aizinati, dehl wiannu uenemichanas eefsch 9tas dwehselu-rewisiones lihds 3sch 0 Jubli f. g., ar no teefas apstiprinatahm simehm par saweem pamilijas-lohzeckem, Embuttes pilli peeteiktees. Embuttê, tai 1rtâ Juhni 1850. I

+++ Ange Appeneek, pag. wezz.
G. U. Adolphi, pag. teef. f.rihw.

No Krohna Elschnu pagasta teefas tohp wissi tee ahrpufsch schi pagasta teefas aprinka dshwodami, pee tahm semneeku draudsehm tabs Krohna Elschnu un Rittesmuischas, Mahlemuischas un Elschnu meichawunga muischas peederrigi draudses lohzecki, tipat wihrischki ka seewischki, zaur scho usaizinati, dehl wiannu peerakstischanas pee tabs 9tas dwehselu-rewisiones kad tas wehl ne buhtu notizzis, wissada wihse weena mehnescha starpâ, tas irr lihds 5to Jubli f. g., pee schih, pagasta teefas peeteiktees un tabs simehm par wiannu peerakstischanu pretti nemt, zittadi ikktra atbildeschano, kas zaur nepeerakstischanu tahda draudses lohzecki rastohs tikween us to paschu un us to kas wiannu peeturreja, krittih; tadehl tohp arri wissas palizejas zaur scho luhgtas, tik ween tohs augschâ minnerus draudses lohzeckus peeturrecht, kas warr ar tahdahm rewisiones simehm sawu un sawu peederrigu peerakstischanu usrahdiht. Elschnu pagasta teefa, tai 5ta Juhni 1850. I

(Nr. 348.) +++ pag. wezz. M. Wittin.
Teef. f.rihw. U. Doin.

Wissi pee dsintmuischas Ruhmes pagasta peerakstii ahrpufsch schi pagasta rohbescheem dshwodami pagasta lohzecki tohp no Kandanas Krohna pagasta teefas zaur scho usaizinati, wisswehlat lihds 15to Jubli f. g. dehl wiannu uenemichanas eefsch teem schinni gadda sarakstameem 9tas rewisiones dwehselu-rulleem, paschi sचेit peeteiktees un sawu pamilijas-lohzecku skaitli ar no teefahm apstiprinatahm simehm usdoht, jeb zittadi saaqaidiht, ka wiannus no ta peeminnetâ rewisiones-rukka ka sudduschus isdshchih, un ja tohs pehzak kur atraddih, pehz likkumeem strahpehs. Weidscht tohp wissas pilsebtu un lauku palizejas teefas, kur kahdi Ruhmes pagasta lohzecki usturrah, peeklahjigi luhgtas, neweenu peeminnetâ pagasta lohzecki peeturrecht, kas ne warr no schih, teefas simehm usrahdiht ka wiannu pee jaunâs rewisiones irr peerakstih. Kandanas-Ruhmes pagasta teefa, tai 2tra Juhni 1850. I

(L. S.) Weeschdetajs Gottart Kreicher.
(Nr. 409.) Pag. teef. f.rihw. D. Kûipe.